

Ohm (reprise 2023)

ANN VAN DEN BROEK -
WARD/WARD

Donkere trip terug naar de eighties

Marina Kaptijn

Gezien op 17 februari 2023
Theater Rotterdam, Rotterdam

Choreograaf Ann Van den Broek creëerde in 2010 'Ohm'. Inspiratie daarvoor vond ze bij 'Mijn solo voor Marie (vernietigd)', een solo die Marc Vanrunxt in 1997 maakte voor Marie De Corte. Van den Broek heeft een goede reden om het werk nu te hernemen. 'Ohm' draait voor haar om thema's als verzet, volharding, en overgave. Die acht ze nu nog belangrijker dan in 2010. Van den Broek drijft haar dansers dan ook tot op de grens van wat ze aankunnen.

27 FEBRUARI 2023

Marc Vanrunxt is ook vandaag nog vaak als 'oog van buitenaf' betrokken bij het werk van Van den Broek. Toch is er zeker in dit stuk een opmerkelijk verschil tussen het werk van beide choreografen. Waar Vanrunxt dansers als choreograaf veel ruimte geeft, is Van den Broek in 'Ohm' uiterst dwingend en sturend aanwezig met haar geluidsperformance, een spervuur van harde slagen op een staalplaat die de dansers laat dansen tot de uitputting nabij is.

Het moment dat de meeste indruk maakt is wanneer performers Carla Guerra, Isaiah Selleslagh en Jean-Gabriel Maury in het laatste deel van de voorstelling op de grond liggen en blijven liggen. Ze zijn alle drie kapot maar niet verslagen, lijken zich op te richten en zinken dan weer terug. Een minimale en tegelijkertijd complete, afgeronde en beeldschone beweging.

Daar gaat een uur van heftigheid aan vooraf. Vanaf de eerste seconde van de voorstelling staan de dansers onder spanning. 'Ohm' is de eenheid voor elektrische weerstand, zo genoemd naar de Duitse natuurkundige Georg Ohm. Over weerstand gaat het hier. Die is te zien in hun gezicht, hun handen, hun hele lijf. Van de eerste stap tot de laatste val worden ze meedogenloos voortgestuwd door het geluid van een metalen plaat. 'Geluidsperformance staalplaat Ann van den Broek' vermelden de credits. Arne Van Dongen schreef de score.

Die metaalklanken voeren me meteen terug naar de jaren 1980. Het industriële geluid roept herinneringen op aan bands zoals Einstürzende Neubauten en Coil. Qua stijl lijkt de voorstelling op een kruising van Depêche Mode met Robert Palmers' 'Addicted to Love'. De make-up van de dansers lijkt op die van de modellen in Palmers beroemd geworden video. Weliswaar zonder de rode lipstick, maar wel met dezelfde hakken, dezelfde zwarte kledij, zwarte nagellak, zwarte panties en dezelfde sombere blik. Die boze, tegendraadse blik was in de eighties zoals ik me die herinner letterlijk en figuurlijk alom aanwezig. 'Anger is an energy' zong John Lydon a.k.a. Johnny Rotten al.

Aan het metalen ritme valt niet te ontkomen. Niet door het publiek, en niet door de dansers. Dat die laatsten zich kapot zullen dansen lijkt al van in het begin onvermijdelijk. De harde bewegingen vreten energie, zonder een moment van *release*. Soms zijn ze erg weerbarstig: denk aan een bovenlichaam dat naar voren valt en weer recht komt, of aan een koprol die met een harde bonk eindigt op platte voeten. Aldoor bewegingen waarbij het lijf niet meegeeft. Choreograaf Ann van den Broek vergelijkt de voorstelling met de ervaring van een donkere tunnel. Het duistere wordt hier niet weggemoffeld, er wordt geen excuus voor gemaakt, geen 'we houden het luchtig', geen 'excuses voor het ongemak'.

Niet stampvoetend, maar beheerst, krachtig, dwingend.

Soms is er een kort moment van stilte, op knetterende white noise na, maar zelfs dan is er nauwelijks ruimte voor ademen of opluchting vanwege de dreiging dat het lawaai opnieuw zal toeslaan zodra Van den Broek, en soms ook een van de dansers, op de tegel stampen. Dicht bij het publiek, midden vooraan op de scene, is de plek waar de performers herhaaldelijk terug komen en waar hun bewegingen lijken op pogingen tot nabijheid, zachtheid, overgave. Een hand op het hart, een hand die probeert te reiken. Maar nog voor de beweging echt gemaakt kan worden is het moment voorbij. Voor de performers één extra seconde rust kunnen krijgen schiet het licht weer vol aan en begint de vloer weer te dreunen.

Ik zag de solo van Marc Vanruxt waar 'Ohm' op gebaseerd is niet, en er bestaat helaas ook geen registratie van, maar toen Vanrunxt deze maakte waren de jaren tachtig lang en breed voorbij. Als choreograaf en danser nam Vanrunxt toen al een unieke plaats in binnen het Vlaamse dans- en performance landschap van die tijd. Vandaag is hij nog steeds een kunstenaar voor wie choreograferen niet gaat om instructies geven aan dansers, maar eerder het gevoel omschrijven van waaruit de beweging kan ontstaan.

Dat lijkt niet op de sturing die Van de Broek geeft aan de voorstelling, terwijl ze achteraan op haar plek bij de staalplaat blijft staan. Eerst met schoenen aan, dan zonder, niet stampvoetend maar beheerst, krachtig, dwingend. Ook wanneer bij haar de vermoeidheid toeslaat. Eerst met een been, dan het andere been, als ook dat te zwaar wordt leunt ze met haar handen op haar bovenbeen om kracht te zetten. De nabijheid van de choreograaf die de metalen dreunen toedient, achteraan op het toneel, dicht op de dansvloer en bij de dansers leest als een extra statement op de performance. Bedoeld of onbedoeld?

Geen een van de dansers ontkomt aan de uitputtingsslag, maar Isaiah Selleslagh gaat nog een stap verder dan Carla Guerra en Jean-Gabriel Maury. Ontelbare keren valt ze op de grond en staat weer recht nog voor ze de grond echt geraakt lijkt te hebben. Ze is prachtig, tegelijkertijd fragiel en sterk als een mijnwerker,

met armen vol blauwe plekken. En ik, de kijker, kijk ernaar, kijk naar de mooie dansers, die mooi vallen, mooi opstaan en mooi kapot gaan. En de volgende avond alles nogmaals over doen. Uitgespreid over de vloer ligt een losgeknoopt achterdoek, delen van het woord 'vernietigd' zijn nog te lezen. Wellicht een verwijzing naar de titel van het stuk van Vanrunxt? Bij performers zoals Selleslagh is het makkelijk om niet te denken aan wat het haar kost om zo te dansen. Bij 'Ohm' kan je er als kijker niet omheen, de dansers dansen zich te pletter. En daarna?